ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-01074-23/43
ECLI:LV:ADRJRTN:2023:0511.A420304222.2.S

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2023. gada 11. maijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis S.Linkevičs,

piedaloties pieteicējam /pers. D/, atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers. E/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicēja /pers. D/ pieteikumu par publiski tiesisko attiecību – apdrošināšanas stāžam pielīdzinātā darba perioda no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim – konstatēšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par publiski tiesisko attiecību – apdrošināšanas stāžam pielīdzinātā darba perioda no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim – konstatēšanu. Pieteikums pamatots ar sekojošiem argumentiem.

[1.1] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk arī – VSAA) Rēzeknes reģionālās nodaļas 2020. gada 12. novembra lēmumu Nr. 20/2386122 "Par vecuma pensijas piešķiršanu" pieteicējam tika piešķirta vecuma pensija priekšlaicīgi. Lēmuma pielikumā ir norādīti apdrošināšanas stāža aprēķināšanai izmantotie apdrošināšanas periodi.

Iepazīstoties ar minēto lēmumu un tā pielikumu, pieteicējs konstatēja, ka VSAA Rēzeknes reģionālajā nodaļā nav ziņu par pieteicēja darba periodu no 1992. gada 5.maija līdz 1995. gada 31. decembrim, kad pieteicējs strādāja par galdnieku SIA "/Nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, juridiskā adrese: /adrese A/. SIA "/Nosaukums A/" tika likvidēta un izslēgta no Uzņēmumu reģistra 2019. gada 13. Februārī.

[1.2] Latvijas Nacionālā arhīva Rēzeknes zonālais arhīvs 2020. gada 16. decembrī izsniedza pieteicējam izziņu Nr. LV_LNA_RZVA-6.2.2/15315 "Par SIA "/Nosaukums A/" dokumentu neesamību", kurā ir norādīts, ka Rēzeknes zonālais arhīvs nevar sniegt ziņas par pieteicēja darbu Ludzas rajona SIA "/Nosaukums A/", jo šīs iestādes dokumenti arhīvā neglabājas.

[1.3] Pieteicējam ir darba grāmatiņa, kurā ir ieraksts par darbu SIA "/Nosaukums A/", taču VSAA atzina, ka divu laboto ciparu dēļ ieraksts nav ņemams vērā.

Tādējādi VSAA Rēzeknes reģionālā nodaļa 2022. gada 2. septembrīnbsp; vēlreiz sniedza atbildi pieteicējam, ka dokumentu trūkuma dēļ nevar ieskaitīt pieteicēja darba stāžā nodarbinātības periodu SIA "/Nosaukums A/" no 1992. gada 2. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim.

[1.4] Saskaņā ar Ministru kabineta 2002. gada 23. aprīļa noteikumu Nr. 165 "Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr. 165) 5.6., un 5.29. apakšpunktu apdrošināšanas periodu apliecina Latvijas valsts arhīvu vai citu valstu arhīvu izziņas, kā arī tiesu spriedumi.

Minēto darba periodu SIA "/Nosaukums A/" pieteicējs var pierādīt ar liecinieka /pers. J/ liecībām.

[2] VSAA rakstveida paskaidrojumā tiesai norāda sekojošo.

[2.1] Pieteicēja apdrošināšanas stāžā netika iekļauts periods no 1992. gadanbsp; 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim, jo pieteicējs šo periodu nav pierādījis saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 7. punktu un noteikumu Nr. 165 5. punktu.

[2.2] Lai pierādītu apdrošināšanas stāžu līdz 1995. gada 31. decembrim, personai ir jāiesniedz apdrošināšanas stāžu apliecinoši dokumenti. Saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 7. punktu apdrošināšanas stāžu apliecinoši dokumenti ir darba grāmatiņa, darba līgumu grāmatiņa, dokuments, kas apliecina apdrošināšanas iemaksu izdarīšanu, citi dokumenti, kas apliecina apdrošināšanas stāžu (arhīva izziņas u.c). Likuma "Par valsts pensijām" 27. pants, likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 26. [1]nbsp;panta pirmā daļa un Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumu Nr. 427 "Noteikumi par valsts pensijas piešķiršanu, pārrēķināšanu un izmaksu, kā arī vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtību invaliditātes pensijas noteikšanai" (turpmāk – noteikumi Nr. 427) 6. punkts nosaka, ka personai, kura pieprasa piešķirt pensiju, ir jāiesniedz pensijas piešķiršanai nepieciešamie dokumenti.

[2.3] Saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 2. punktu no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim apdrošināšanas stāžu veido darba periodi, kuros bija jāveic, bet attiecībā uz pašnodarbinātām personām ir veiktas apdrošināšanas iemaksas.

Noteikumu Nr. 165 3.1. punktā noteikts, ka no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim apdrošināšanas stāžu veido darba periodi, kuru laikā ir veiktas vai bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas sakarā ar to, ka persona šajā laikā ir bijusi darba ņēmēja statusā un darba devējs normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir bijis reģistrēts kā sociālās apdrošināšanas iemaksu veicējs (sociālā nodokļa maksātājs).

Savukārt Augstākā tiesa par periodu no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim ir norādījusi, ka atbilstoši likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 2. punktam laikā no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim apdrošināšanas stāžu veido vienīgi tie periodi, kuru laikā par personu bija veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas (sk. *Augstākās tiesas 2012. gada 30. novembra spriedumu lietā Nr. SKA-578/2012*).

Saskaņā ar VSAA rīcībā esošo informāciju SIA "/Nosaukums A/" bija reģistrēta kā sociālās apdrošināšanas iemaksu veicēja no 1991. gada 11. decembra līdz 2019. gada 13. februārim. Līdz ar to nav strīda, vai uzņēmums ir bijis reģistrēts kā sociālās apdrošināšanas iemaksu veicējs periodā no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim.

VSAA rīcībā ir informācija, ka pieteicējs ir bijis nodarbināts un sociāli apdrošināts pie darba devēja SIA "/Nosaukums A/" no 1996. gada 1. janvāra līdz 2009. gada 29. maijam, izņemot 1996. gada martu un jūliju, 2001. gada jūniju, 2008. gada martu un 2009. gada aprīli. Minētajos mēnešos pieteicējam nav reģistrēti ienākumi pie darba devēja SIA "/Nosaukums A/".

Pieteicējs pieteikumā tiesai ir norādījis, ka saskaņā ar Latvijas Nacionālā arhīva sniegtajām ziņām SIA "/Nosaukums A/" dokumenti arhīva glabāšanā nav nodoti. Līdz ar to ir izpildījušies Civilprocesa likuma 289. pantā noteiktie priekšnosacījumi juridiskā fakta konstatēšanai.

Ņemot vērā minēto, VSAA nav iebildumu par juridiskā fakta konstatēšanu, ka pieteicējs bija nodarbināts SIA "/Nosaukums A/" no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim.

[3] Pieteicējs tiesas sēdē pieteikumu uzturēja pēc tajā norādītajiem motīviem. Papildus pieteicējs norādīja, ka pabeidza galdniecības arodskolu un pēc nosūtījuma viņš nostrādāja divus gadus /Nosaukums C/, bet pēc diviem gadiem atgriezās galdniecībā un 1977. gadā uzsāka savu darbu /Nosaukums B/. Tad pieteicējs aizgāja dienestā un, 1979. gadā atgriežoties, turpināja darbu /Nosaukums B/, kas vēlāk pārtapa par SIA "/Nosaukums A/". Mainoties uzņēmuma nosaukumam, pieteicēja darba pienākumi palika nemainīgi. Pieteicējs nostrādāja SIA "/Nosaukums A/", līdz tā tika likvidēta. Pieteicēja darba grāmatiņā ir ieraksts par darbu SIA "/Nosaukums A/", bet divu laboto ciparu dēļ ieraksts netika ņemts vērā. Darba grāmatiņu pieteicējs saņēma, kad SIA "/Nosaukums A/" jau nefunkcionēja. Pieteicējs nezina, kas ir veicis labojumus darba grāmatiņā. Pieteicēja Algas nodokļa grāmatiņā ir ieraksts par 1994. gadu, kurā ir atzīmēts, ka pieteicējs strādāja SIA "/Nosaukums A/" un saņēma algu. SIA "/Nosaukums A/" īpašnieki ir miruši, grāmatvede /pers. P/ arī ir mirusi. SIA "/Nosaukums A/" nebija liels uzņēmums, tikai galdniecības cehā strādāja divi strādnieki, pieteicējs un /pers. R/, kurš arī ir miris. Uzņēmums taisīja uz pasūtījuma durvis, logus. Bez strādniekiem uzņēmumā strādāja vadība un grāmatvede. Pieteicējs norāda, ka uz tiesas sēdi uzaicinātais liecinieks /pers. S/ strādāja /Nosaukums B/ par brigadieri.

VSAA pilnvarotā pārstāve tiesas sēdē norādīja, ka neiebilst pret apdrošināšanas stāžam pielīdzinātā darba perioda no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim konstatēšanu. Par šo faktu liecina ieraksts Algas nodokļa grāmatiņā un pēc 1996. gada pieteicējam ir reģistrēts darba periods SIA "/Nosaukums A/", kas arī liecina, ka pieteicējs ir strādājis. Bet ieraksta darba grāmatiņā labojuma dēļ VSAA ir šaubas par šo darba uzsākšanas periodu.

Tiesas sēdē tika nopratināts liecinieks /pers. S/.

Motīvu daļa

[4] Tiesa, noklausoties administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, liecinieka liecības, izvērtējot lietas apstākļus, secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[5] Saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 2. punktu no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim apdrošināšanas stāžu veido darba periodi, kuros ir veiktas vai bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Arī Senāts par apdrošināšanas stāžā ieskaitāmo periodu no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim ir atzinis, ka atbilstoši likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 2. punktam laikā no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim apdrošināšanas stāžu veido vienīgi tie periodi, kuru laikā par personu bija veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas (sk. *Senāta 2012. gada 30. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-578/2012 3.2. punktu*).

Kārtību, kādā ir pierādāms un aprēķināms apdrošināšanas stāžs, atbilstoši likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 2. [1] punktam noteic Ministru kabineta noteikumi – noteikumi Nr. 165.

Noteikumu Nr. 165 3.1. punkts noteic, ka no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim apdrošināšanas stāžu veido darba periodi, kuru laikā ir veiktas vai bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas sakarā ar to, ka persona šajā laikā ir bijusi darba ņēmēja statusā un darba devējs normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir bijis reģistrēts kā sociālās apdrošināšanas iemaksu veicējs (sociālā nodokļa maksātājs). Attiecīgo darba periodu apliecina ar šo noteikumu 5.1., 5.2., 5.3. un 5.6. apakšpunktā minētajiem dokumentiem.

Saskaņā ar noteikumu Nr. 165 20.1. apakšpunktu darbu iestādēs, organizācijās un uzņēmumos pierāda, pamatojoties uz dokumentiem, kuri norādīti šo noteikumu 5.1., 5.3., 5.6., 5.7. un 5.29. apakšpunktā: darba grāmatiņa (darba līgumu grāmatiņa); darba līgums un dokumenti par tā izpildi, kuros ir norāde par attiecīgā darba perioda pabeigšanu; Latvijas valsts arhīvu vai citu valstu arhīvu izziņas; darba devēja izziņa, kas izsniegta saskaņā ar šo noteikumu 11. punktu, un tiesas spriedums.

[6] Noteikumu Nr. 165 14.1. apakšpunkts noteic, ka ierakstus darba grāmatiņā par darbu un tam pielīdzinātiem periodiem ņem vērā apdrošināšanas perioda pierādīšanai, ja ieraksts par pieņemšanu darbā ir pamatots ar atsauci uz dokumentu un ir norādīts tā numurs un izsniegšanas datums.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja darba grāmatiņā ir ieraksts, ka pieteicējs 1992. gada 2. janvārī (darba grāmatiņā veikts mēneša un datuma labojums) pieņemts darbā par galdnieku SIA "/Nosaukums A/" (atsauce – pavēle Nr. 3 no 01.02.92. g. (darba grāmatiņā veikts pavēles datuma un mēneša labojums), *lietas 15. lapa*). Taču ņemot vērā, ka minētais ieraksts un atsauce darba grāmatiņā ir veikti ar labojumiem, kuri darba grāmatiņā nav atrunāti, ieraksts nav atzīstams par ticamu un attiecīgi tas neatbilst noteikumu Nr. 165 14.1. apakšpunkta prasībām.

Lietas materiālos ir Latvijas Nacionālā arhīva 2020. gada 16. decembra izziņa Nr. LV_LNA_RZVA-6.2.2/15315 "Par SIA "/Nosaukums A/" dokumentu neesamību", kurā norādīts, ka Ludzas rajona SIA "/Nosaukums A/" dokumenti arhīvā neglabājas (*lietas 10. lapa*).

Citu tiesību normās paredzēto rakstveida dokumentu/pierādījumu, kas apliecinātu pieteicēja darba stāžu periodā no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim SIA "/Nosaukums A/", pieteicēja rīcībā nav.

Tātad darba stāžu periodā no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim SIA "/Nosaukums A/" pieteicējs var pierādīt tikai ar tiesas spriedumu.

[7] Tiesas sēdē tika nopratināts liecinieks /pers. S/. Liecinieks liecināja, ka no 1972. gada strādāja Laukceltniekā. Liecinieks arī iesniedza tiesai

savu darba grāmatiņu ar ierakstiem par darba vietu. Liecinieks norādīja, ka pieteicēju viņš pazīst no 70. gadiem, kad pieteicējs atnāca praksē Kārsavas galdniecības cehā. Liecinieks ar pieteicēju strādāja kopā. Liecinieks strādāja par brigadieri celtniecībā. 1992. gadā liecinieks pārgāja strādāt uz Ludzas padomi par deputātu, bet piedalījās paju sabiedrībā, kad sākās privatizācija, gāja uz sapulcēm. Galdniecības cehs bija tajā paju sabiedrībā. Liecinieks norādīja, ka galdniecības cehs tika dibināts 70. gados, tajā laikā cehā strādāja kādi 8 cilvēki, bet pēc 90. gadiem /pers. U/, SIA "/Nosaukums A/" īpašnieks, privatizēja to un cehā strādāja divi cilvēki. Šobrīd viens no strādniekiem ir miris, palika tikai pieteicējs. Liecinieks apliecināja, ka strīdus periodā galdniecības cehs strādāja, pildot pasūtījumus, proti, tika ražoti logi, durvis, to remonts.

[8] Tiesas sēdē pieteicējs iesniedza Algas nodokļa grāmatiņu sērija BID Nr. 122037, izdota 1994. gada 3. februārī, reģistrācijas Nr. 15-1193, kurā citastarp veikti šādi ieraksti: 1) periodā no 1994. gada janvāra līdz 1994. gada decembrim pieteicēja darbavieta vai ienākuma gūšanas vieta bija SIA "/Nosaukums A/, aprēķinātie ienākumi pēc nodokļu atskaitījumiem 327,69 Ls; 2) periodā no 1995. gada janvāra līdz 1995. gada decembrim pieteicēja darbavieta vai ienākuma gūšanas vieta bija SIA "/Nosaukums A/", aprēķinātie ienākumi pēc nodokļu atskaitījumiem 538,36 Ls (*lietas 45. – 47. lapa*).

[9] No pieteicēja darba grāmatiņas izriet, ka periodā no 1991. gada 1. janvāra līdz 1992. gada 4. maijam pieteicējs ir strādājis paju sabiedrībā "/Nosaukums BD/" (*lietas 15. lapa*). Minētais periods ir ieskaitīts pieteicēja apdrošināšanas stāžā.

No Lursoft datiem un VSAA sniegtās informācijas konstatējams, ka SIA "/Nosaukums A/" bija reģistrēta kā sociālās apdrošināšanas iemaksu veicēja no 1991. gada 11. decembra līdz 2019. gada 13. februārim. Laika periodā no 1991. gada 11. decembra līdz 2002. gada 27. jūnijam /pers. U/ bija SIA "/Nosaukums A/" direktors. Līdz ar to lietā nav strīda, vai uzņēmums ir bijis reģistrēts kā sociālās apdrošināšanas iemaksu veicējs periodā no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim.

VSAA rīcībā arī ir informācija, ka pieteicējs bija nodarbināts un sociāli apdrošināts pie darba devēja SIA "/Nosaukums A/" no 1996. gada 1. janvāra līdz 2009. gada 29. maijam, izņemot 1996. gada martu un jūliju, 2001. gada jūniju, 2008. gada martu un 2009. gada aprīli. Minētajos mēnešos pieteicējam nav reģistrēti ienākumi pie darba devēja SIA "/Nosaukums A/". Periodi, kad pieteicējs no 1996. gada 1. janvāra līdz 2009. gada 29. maijam bija nodarbināts un sociāli apdrošināts pie darba devēja SIA "/Nosaukums A/", tika ieskaitīti pieteicēja apdrošināšanas stāžā.

[10] Novērtējot liecinieka /pers. S/ liecības, tiesa atzīst, ka liecinieka sniegtā informācija atbilst pieteicēja pieteikumā un tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem, ka galdniecības cehs, kurā pieteicējs strādāja kopš 70. gadiem, 90. gadu sākumā pārtapa par paju sabiedrību, bet vēlāk par SIA "/Nosaukums A/", kuru vadīja /pers. U/, un šajā darba vietā pieteicējs ir strādājis arī periodā no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim.

Lietā esošie dokumenti un personu sniegtie paskaidrojumi to savstarpējā kopsakarā apliecina faktu, ka pieteicējs ir strādājis SIA "/Nosaukums A/" periodā no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim. Uz to norāda arī pieteicēja iesniegtā Algas nodokļa grāmatiņa ar ierakstiem par pieteicēja aprēķinātiem ienākumiem pēc nodokļu atskaitījumiem par periodu no 1994. gada janvāra līdz 1995. gada decembrim. Tiesa arī piešķir ticamību apstāklim, ka pēc darba attiecību izbeigšanās 1992. gada 4. maijā paju sabiedrībā "/Nosaukums BD/", proti, pēc galdniecības ceha reorganizācijas, pieteicējs bez pārtraukuma 1992. gada 5. maijā ir uzsācis darbu SIA "/Nosaukums A/", turpinot veikt tos pašus darba pienākumus. Turklāt pieteicējs bija nodarbināts un sociāli apdrošināts pie darba devēja SIA "/Nosaukums A/" arī no 1996. gada 1. janvāra līdz 2009. gada 29. maijam, izņemot 1996. gada martu un jūliju, 2001. gada jūniju, 2008. gada martu un 2009. gada aprīli.

[11] Pastāvot šādiem iepriekš konstatētajiem apstākļiem, tiesa secina, ka ir pamats konstatēt faktu, ka pieteicēja apdrošināšanas stāžā ir ieskaitāms darba periods SIA "/Nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim.

[12] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta trešo daļu valsts nodeva netiek atlīdzināta, ja pieteikuma priekšmets bija konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanas, nepastāvēšanas vai to satura konstatācija. Tādējādi valsts nodeva pieteicējam nav atlīdzināma.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta trešo daļu, 246 – 251. pantu, 256. pantu, 289. – 290. pantu un 291. panta pirmo daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt /pers. D/ pieteikumu.

Konstatēt faktu, ka /pers. D/ apdrošināšanas stāžā ir ieskaitāms darba periods SIA "/Nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, no 1992. gada 5. maija līdz 1995. gada 31. decembrim.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis S. Linkevičs